

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri Kolu Kamu Çalışanları Sendikası

GENEL MERKEZİ

Sayı :GMT.430.00/ **532**
Konu :Süt İzni

14/05/2018

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

- İlgi:**
- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu
 - 439 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Yüksek ve Orta Dereceli Okullar Öğretmenleri İle İlkokul Öğretmenlerinin Haftalık Ders Saatleri İle Ek Ders Ücretleri Hakkında Kanun
 - Millî Eğitim Bakanlığı İzin Yönergesi
 - Millî Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü'nün 03.10.2013 tarih ve 2818286 sayılı yazısı
 - Millî Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü'nün 21.04.2015 tarih ve 4227959 sayılı yazısı
 - Devlet Personel Başkanlığı'nın 30.05.2013 tarih 7617 sayılı yazısı
 - Millî Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü'nün 06.01.2016 tarih ve 160504 sayılı yazısı

Sendikamıza, ülke genelinde kadın öğretmenlerimize süt izni kullanımı konusunda okul yöneticileri tarafından sıkıntılar çıkarıldığı, kadın öğretmenlerimizin zaman zaman bu haktan mahrum bırakıldıkları ve okul yöneticilerinin Bakanlığımızın İlgi (g) yazısını uygulamalarına ilgi tuttıkları yönünde bilgiler gelmektedir.

Kadın öğretmenlerimizin süt iznini kullanmalarında okul yöneticilerince önlerine engel olarak konulan Bakanlığınızın ilgi (g) yazısında *"...kanunun ruhuna uygun olacak şekilde süt izni kullanmak isteyen öğretmenleri ve eğitim kurumu idarecileri işbirliği yaparak hiçbir tarafın mağdur edilmeden süt izninin kullanılmasının sağlanması..."* yönünde görüş belirtilmiş olup bu görüşe göre okul yöneticileri kanuna göre yetkileri olmadığı halde annenin saat seçimi hakkına müdahale etmektedirler.

Mezkur yazı da ayrıca *"1-İkili öğretim yapan eğitim kurumlarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin haftalık ders programlarının; hangi dönemde görev yapmak istedikleri göz önünde bulundurularak düzenlenmesi; tekli öğretim yapılan eğitim kurumlarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin haftalık ders programlarının ise öğretmen ve okul idaresi iş birliği içinde dersleri aksatmayacak şekilde düzenlenmesi,"* yönünde de görüş belirtilmiş olup bu görüşe göre de okul yöneticileri okul öncesi öğretmenlerine ve ikili öğretim yapan okullardaki öğretmenlere; ilgi (a) Kanununun "Mazeret İzni" başlıklı 104. Maddesi (F) bendindeki; *"F) (Ek: 29/1/2016-6663/6 md.) Doğum sonrası analık izni süresi sonunda kadın memur, isteği hâlinde çocuğun hayatta olması kaydıyla analık izni bitiminde başlamak üzere ayrıca süt izni verilmeksizin birinci doğumda iki ay, ikinci doğumda dört ay, sonraki doğumlarda ise altı ay süreyle günlük çalışma süresinin yarısı kadar çalışabilir. Çoğul doğumlarda bu sürelerle birer ay ilave edilir. Çocuğun engelli doğması veya doğumdan sonraki on iki ay içinde çocuğun engellilik durumunun tespiti hâllerinde bu süreler on iki ay olarak uygulanır. Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinilen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan*

eşleri de, istekleri üzerine (A) fıkrası uyarınca verilen sekiz haftalık iznin bitiminden itibaren bu haktan aynı esaslar çerçevesinde yararlanır. Memurun çalışacağı süreler ilgili kurum tarafından belirlenir.” hükümlerindeki “...günlük çalışma süresinin yarısı kadar çalışabilir.” hükmünden hareket ederek öğretmenin kanun hükmünde “isteği hâlinde” hükmüne de aykırı olarak, okul yönetimleri öğretmenleri sekiz-beş mesai yapan memurlar gibi algılayıp, yarım gün çalıştıkları öne sürülerek “**Siz öğleden sonra zaten mesaiye gelmiyorsunuz, dolayısıyla yarım gün çalışıyorsunuz, süt izni hakkınız bulunmamaktadır. Size süt izni kullandırmıyorum.**” şeklinde görüş belirterek süt izni kullanmasına engel olmaktadır. Bu görüş ve uygulama yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine ve İlgi (a) Kanunun ruhuna bütünüyle aykırıdır.

İlgi (a) Kanunun “**Mazeret İzni**” başlıklı 104. Maddesi (F) bendinin süt izni ile bir alakası bulunmamaktadır. Doğum yapan memurlara istemeleri halinde süt izni kullanmaksızın günlük çalışma süresinin yarısı kadar çalışabilme hakkı sunmaktadır. Dolayısıyla Bir sınıf öğretmenin günlük çalışma süresi 6 ders saati ise bunun kanuna göre günlük çalışma süresi 3 ders saati olmalıdır.

Öncelikle, öğretmenlerin sekiz-beş mesai yapan memurlar gibi değerlendirilmesi yanlıştır. Öğretmenlerin çalışma saatlerine ilişkin olarak İlgi (a) Kanunun “**Çalışma Saatleri**” başlıklı 99. maddesindeki; “**Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir.**

Bu süre Cumartesi ve Pazar günleri tatil olmak üzere düzenlenir. Ancak özel kanunlarla yahut bu kanuna veya özel kanunlara dayanılarak çıkarılacak tüzük ve yönetmeliklerle, kurumların ve hizmetlerin özellikleri dikkate alınmak suretiyle farklı çalışma süreleri tespit olunabilir...” hükümleri ile memurların çalışma saatleri tespit edilmiştir.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanun'unda ancak özel kanunlarla ve yahut bu kanunlara dayanılarak çıkan tüzük ve yönetmeliklerle farklı çalışma süreleri tespit olunabilmektedir. Buna göre de, İlgi (b) Kanun ile öğretmenlerin çalışma saatleri düzenlenmiştir.

İlgi (b) Kanunun 3. maddesindeki sayısal kriterler baz alınarak; **Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın "Aylık karşılığı ders görevi" başlıklı 5. maddesinde aylık karşılığı ders görevleri, "Ek ders görevi" başlıklı 6. maddesinde ek ders görevleri** belirlenmiştir. Öğretmen ve yöneticilerin bu aylık karşılığı ve ek ders karşılığı görevleri haricinde herhangi bir görevi bulunmamaktadır.

Kısacası, “**657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa göre öğretmende bir memurdur ve haftada 40 saatlik çalışması gerektir.**” şeklindeki anlayış yanlıştır.

İlgi (a) Kanununun 104. maddesinin (D) fıkrasında; “**(D) Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir buçuk saat süt izni verilir. Süt izninin hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı hususunda, kadın memurun tercihi esastır.**” hükümleri bulunmaktadır. Bu hükümlere göre; doğum sonrası kadın memurun ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir buçuk saat süt izni kullanma hakkı mevcuttur.

16.01.2013 tarih ve 34932 sayılı makam onayı ile yürürlüğe giren İlgi (c) yönergenin “**Mazeret izni**” başlıklı 10. maddesi 1. fıkrası (d) bendinde; “**(1) Verilmesi zorunlu olan mazeret izinleri şunlardır: d) Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir buçuk saat süt izni verilir.**” hükümleri bulunmaktadır.

Ayrıca, mezkur yönergenin “**Mazeret izni**” başlıklı 23. maddesi 1. fıkrası (b) bendinde; “**b) Kadın sözleşmeli personele, bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam bir buçuk saat süt izni verilir.**” hükmüyle sözleşmeli personele ve aynı yönergenin “**Mazeret izni**” başlıklı 28. maddesi 2. fıkrasında; “**(2) Geçici personele,**

çocuklarını emzirmeleri için doğum sonrası izin süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir buçuk saat süt izni verilir.” hükmüyle geçici personele de süt izni verileceği kayıt altına alınmıştır.

Konuya ilişkin yukarıda yer verdiğimiz yönerge hükümlerinde süt izninin kullanımına ilişkin olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa atıfta bulunulmuş ve **süt izninin verilmesi kanunen zorunlu olan mazeret izinleri arasında sayılmıştır.** Buradan da açıkça görüleceği üzere **süt izni verilmesi zorunlu olup bu iznin kullanımında amirin takdir hakkı bulunmamaktadır.**

Ayrıca, Bakanlığınızın İlgi (d) yazısıyla da **süt izninin hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı hususunda sınıf öğretmeni olan memurun tercihin esas olacağı** bildirmiştir.

Yine Bakanlığınızın İlgi (e) yazısı ile de **süt izninde memurun tercihinin esas olacağı** bildirilmiştir.

Devlet Personel Başkanlığı İlgi (f) görüş yazısında; *"süt izninin personelin tercihi esas alınmak suretiyle kullandırılması gerektiği ve personelden gün içinde süt izni saatlerine denk gelen zaman diliminde gündüz nöbeti tutması talep edilemez."* denilmektedir.

Diğer taraftan, Ankara Bölge İdare Mahkemesi'nce onaylanan Yozgat İdare Mahkemesi'nin 2017/254E ve 2017/1078K sayılı kararında; *"davacının idareye başvuru dilekçesinde 09.06.2017 tarihine kadar, 12:30-14:00 saatleri arasında, 18.09.2017-23.12.2017 tarihleri arasında, 12:30-14:00 saatleri arasında günde 1,5 saat süt iznini kullanmak istediğini belirttiği, üstelik bu iznini hangi saatler arasında kullanacağı konusunda seçim hakkı olmasına rağmen süt iznini öğlen arası tatilinde kullanmak istediği, buna karşılık davalı idare tarafından İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü'nün görüş yazısına göre "Tekli eğitim öğretim yapılan kurumlarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin haftalık ders programının öğretmen ile okul idaresi işbirliği içerisinde dersleri aksatmayacak şekilde düzenlenmesi" hususuna vurgu yapılarak, ayrıca derslerin aksamasına ve ders bütünlüğünün bozulmasına sebep olacağı gerekçesiyle davacının süt izni kullanmasının uygun görülmediği anlaşılmakta olup; davacının öğlen arası süt izni kullanmasının eğitim hizmetinin aksamasına sebebiyet vermeyeceği ortadadır, bununla birlikte yasal bir hak olan süt izninin kullanılmasının, davacı annenin çocuğunun yaşam hakkını doğrudan ilgilendiriyor olması hususu göz önünde bulundurularak, davacı anneye bu hakkın tanınmaması halinde annenin ve çocuğunun mağduriyetine sebebiyet verilebileceği dolayısıyla dava konusu işlemde "sebeup" ve "maksat" unsurları bakımından hukuka uygunluk bulunmamaktadır"* şeklinde hüküm kurularak Bakanlığınızın ilgi (f) yazısının gerekçe gösterilerek kadın öğretmenlerin süt izni talebinin engellenemeyeceğini ve yaşam hakkının eğitim-öğretim hakkından daha önemli olduğuna vurgu yapılmıştır.

Yine, Yargıtay 22. Hukuk Dairesi'nin 2015/12878E ve 2016/17527K sayılı bozma kararında *"...yasa uyarınca kadın işçilere çocuklarını emzirmeleri için günde bir buçuk saat (aksi yönde ve fakat işçi lehine olmak üzere taraflar arasında süre düzenlemesi yapılabileceği gibi) süt izni verilmesi hususu işverenin inisiyatifinde olan bir durum olmayıp, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 74/7. fıkrası uyarınca da bu sürenin hangi saatler arasında ve kaçta bölünerek kullanılacağı işçi tarafından belirleneceği hüküm altına alınmış olup, işçinin süt izni kullanması gerektiği halde bu iznin kullandırılmaması durumunda, kullandırılmayan sürenin tespiti ile % 50 zamlı ücret üzerinden hesaplama yapılması gerektiğinin kabulü Anayasanın 50/2. maddesine ve amaçsal yorum benimsemek suretiyle 4857 sayılı Kanun'un ruhuna daha uygun düşeceğinden hükmün bozulması gerekmiştir."* şeklinde hüküm kurularak süt izni kullandırmayan işyerinin %50 zamlı ücret üzerinden fazla mesai ödemesi gerektiğine karar vererek işyerini cezalandırmıştır.

Yargı kararlarında özetle süt izninin annenin talebi halinde mutlak suretle kullandırılması gerektiği, süt izninin saatini belirleme konusunda annenin seçme hakkının bulunduğu, süt izninin kullanımında idarenin takdir hakkının bulunmadığı ve yaşam hakkının diğer haklardan daha önemli olduğuna vurgu yapılmıştır.

Normlar hiyerarşisinde alt düzeydeki normların, yürürlüklerini üst düzeydeki normlardan aldığı kuşkusuzdur. Normlar hiyerarşisinin en üstünde evrensel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunmakta ve daha sonra gelen kanunlar yürürlüğünü Anayasa'dan, tüzükler yürürlüğünü kanunlardan, yönetmelikler ise yürürlüğünü kanun ve tüzüklerden, genelgeler ise yönetmelik, tüzük ve kanunlardan almaktadır. Dolayısıyla; **bir normun, kendisinden daha üst konumda bulunan ve dayanağını oluşturan bir norma aykırı veya bunu değiştiren nitelikte bir hüküm getirmesi mümkün bulunmamaktadır.**

İdare hukukunda normlar hiyerarşisinde yönetmeliklerden sonra gelen **düzenleyici işlemlerden olan genelgeler, kılavuzlar ve genel yazılar**, bir yönetmeliğe veya üst hukuk normuna dayalı olarak hazırlanır. **Genelgeler, kılavuzlar ve genel yazılar ile yönetmelik ve/veya üst hukuk normu hükümlerinin açıklık getirilmek suretiyle uygulamaya geçirilmesi amaçlanır.** Kanun ve yönetmeliklerde süt iznini kullanma konusunda saat seçim hakkı anneye verilmiş olup bu konuda idarenin takdir yetkisi yokken Bakanlığınızca yazılan bir yazıyla kanun ve yönetmelikleri genişletmek suretiyle kadın öğretmenlerin süt iznini kısıtlamaya gitmek, idareye izin kullanımı konusunda takdir yetkisi tanınmanın hukuken kabulü mümkün değildir.

Kanunda süt izni konusunda idareye hiçbir şekilde takdir yetkisi verilmemiştir. Kanuna göre süt izni verilmesi zorunlu olup hiçbir okul/kurum yetkilisinin bu konuda izin vermeme hakkı yoktur. Kanuna göre süt izninin hangi saatlerde kullanılacağını belirleme yetkisi anneye verilmiştir. Anne çocuğunun ihtiyaçlarını gözetererek hangi saatlerde bu izni kullanacağını kendisi karar verecektir. İdarenin annenin saat seçimine müdahale hakkı yoktur. Mahkeme kararında işaret edildiği üzere yaşam hakkı bilinen diğer tüm haklardan önce gelmekte olup telafisi de mümkün değildir.

Bakanlığınız mezkur yazısı ile okul/kurum yöneticilerine izin kullanma konusunda kanunda verilmediği halde takdir yetkisi verilmiştir. Bu durum normlar hiyerarşisine aykırıdır. Okul/kurum yöneticileri bu yazıda kendilerine yetki verildiğini öne sürerek öğretmenlere izin kullanma konusunda sıkıntılar çıkarmaktadır. Dolayısıyla mezkur yazının mağduriyetlerin önüne geçilmesi açısından mezkur yazının ivedilikle iptali gerekmektedir.

Bu nedenle de, yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere **kanuna açıkça aykırı olan ve süt izninin kullanımında kadın öğretmenlerimizin mağduriyetine sebebiyet veren Bakanlığınız İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 06.01.2016 tarih ve 160504 sayılı yazısının ivedilikle iptal edilmesi hususunda;**

Gereğini arz ederiz.

Selahattin DOLGUN
Genel Başkan Yardımcısı

Talip GEYLAN
Genel Başkan